

SENSORVEILEDNING

Emnekode:	SAM101
Emnenavn:	LMBSAM101 Samfunnskunnskap, historie og samfunnsgeografi
Eksamensform:	Hjemmeeksamen
Dato:	72 timer, 13-16 mai 2024
Faglærer(e):	Førsteamanuensis Hulda Kjeang Mørk Professor Håvard Friis Nilsen
Eventuelt:	

Hjemmeeksamen

Varighet: 72 timer, 13.-16. mai 2024

Karakterregel: A-F, intern og ekstern sensor

Antall kandidater: ca. 37

Emneansvar: Hulda Kjeang Mørk

Vurderingskriterier basert på karakterskala som benyttes av høyskolen

symbol	betegnelse	generell, ikke fagspesifikk beskrivelse av vurderingskriterier
A	fremragende	Fremragende prestasjon som klart utmerker seg. Kandidaten viser svært god vurderingsevne og stor grad av selvstendighet.
B	meget god	Meget god prestasjon. Kandidaten viser meget god vurderingsevne og selvstendighet.
C	god	Jevnt god prestasjon som er tilfredsstillende på de fleste områder. Kandidaten viser god vurderingsevne og selvstendighet på de viktigste områdene.
D	nokså god	En akseptabel prestasjon med noen vesentlige mangler. Kandidaten viser en viss grad av vurderingsevne og selvstendighet.
E	tilstrekkelig	Prestasjonen tilfredsstiller minimumskravene, men heller ikke mer. Kandidaten viser liten vurderingsevne og selvstendighet.
F	ikke bestått	Prestasjon som ikke tilfredsstiller de faglige minimumskravene. Kandidaten viser både manglende vurderingsevne og selvstendighet.

Ønskelig kompetanse:

- Kan i stor grad forstå og drøfte sammenhenger
- Evne til selvstendig drøfting og refleksjon
- Overblikk og detaljkunnskap om oppgaven
- God språkføring og klar argumentasjon
- God kjennskap til pensumlitteraturen, og utstrakt bruk av den
- Kjennskap til sentrale begreper

Strykarakter viser svært liten grad av måloppnåelse på alle områder

Sensorene:

Intern: Hulda Kjeang Mørk

Ekstern: Chalak Kaveh

Samfunnskunnskap og historie

Kandidaten velger mellom to oppgaver, dvs. kandidaten svarer ENTEN på oppgave 1 ELLER på oppgave 2.

OPPGAVE 1:

Redegjør for og diskuter hvordan samene og minst én annen nasjonal minoritetsgruppe i Norge har blitt påvirket av statlig politikk. Utforsk hvordan og hvorfor deres situasjon og rettigheter har endret seg over tid.

Kommentar: det er lov å kommunisere med generative språkmodeller (som Chat GPT o.l.).

Det er ikke anbefalt, men dersom du bruker tekst fra en chatbot i besvarelsen, må det føres som sitat og kildeføres, jf. Kildekompasset

(<https://kildekompasset.no/references/kunstig-intelligens-chatgpt-writesonic-m-fl/>). Du må alltid verifisere påstander du får fra generative språkmodeller med andre kilder.

Sentrale punkter for vurdering

Oppgaven kan løses på ulike måter, men en god besvarelse bør inkludere mange av punktene under.

- Studenten bør kunne definere urfolk og nasjonale minoriteter tydelig.
- Studenten må kunne redegjøre for den historiske tilstedeværelsen til samene, og den eller de valgte nasjonale minoritetene i Norge, og reflektere rundt deres plass i, og behandling av storsamfunnet. Studenten bør også kunne redegjøre for den historiske bakgrunnen for samenes status som urfolk, og deres rettigheter (eller mangel på slike) gjennom historien.
- Det er viktig å fremheve fornorskingspolitikken som rammet både samer og kvener. Fornorskingspolitikken var en bevisst statlig strategi for å assimilere disse gruppene inn i den norske nasjonalstatens språk og kultur, spesielt under nasjonalismens vekst på 1800-tallet og tidlig 1900-tallet.
- Studenten bør også nevne konkrete eksempler på annen politikk eller hendelser som har påvirket samenes og de nasjonale minoritetenes liv, som for eksempel opprettelsen av Sametinget.
- Skolens sentrale rolle kan gjerne vektlegges.
- Det kan være relevant å trekke fram viktig lovgivning eller politiske vedtak som har påvirket situasjonen til urfolk og minoriteter i Norge, som Finnmarksloven eller ratifiseringen av ILO-konvensjonen nr. 169 om urfolks rettigheter.

- Det er nærliggende at studenten trekker fram konkrete diskusjoner rundt samtidige utfordringer urfolk og nasjonale minoriteter står overfor, som diskriminering eller retten til land.
- Det er også naturlig å nevne fremgang gjort mot anerkjennelse og bevaring av språk og kultur de siste tiårene, eksempelvis etableringen av ulike kultursentre.
- Dersom studenten evner å integrere ulike folkegruppers historiske opplevelse, er det flott, og bør belønnes. Jf. begrepet «indigenous metissage».
- Vi har lest og snakket om Ottars beretning i undervisningen. Dersom noen bruker den som en primærkilde, bør det belønnes.
- Dersom studenten trekker inn annen, relevant faglitteratur enn pensum, bør det også belønnes.
- Gode studenter må vise kunnskap flere aspekter nevnt over, og evne å diskutere dette som prosesser, og ikke bare som en oppramsing av begivenheter.

Pensumdekning:

- Hansen, Lars Ivar og Bjørnar Olsen (2022): *Samenes historie fram til 1750*, Oslo: Cappelen, kap. 2
- Lund, Anne Bonnevie og Bente Bolme Moen (red.) (2016): *Nasjonale minoriteter i det flerkulturelle Norge*, Bergen: Fagbokforlaget, kap. 2-6.
- Niemi, Einar (2017) «Fornorskingspolitikk overfor samene og kvenene», i: Brandal, Nik. et al. (red.): *Nasjonale minoriteter og urfolk i norsk politikk fra 1900 til 2016*, Oslo: Cappelen Damm Akademisk, s. 131-152.

OPPGAVE 2:

Redegjør for og drøft kirkens rolle i Norge i høymiddelalderen.

Kommentar: det er lov å kommunisere med generative språkmodeller (som Chat GPT o.l.).

Det er ikke anbefalt, men dersom du bruker tekst fra en chatbot i besvarelsen, må det føres som sitat og kildeføres, jf. Kildekompasset

(<https://kildekompasset.no/references/kunstig-intelligens-chatgpt-writesonic-m-fl/>). Du må alltid verifisere påstander du får fra generative språkmodeller med andre kilder.

Sentrale punkter for vurdering

- Periodisering: ca. 1050-1350. Studentene kan gjerne plassere kristendommens innføring i Norge inn i en bredere historisk kontekst, kan gjerne sette det inn i en bredere kontekst av kristendommens rolle i resten av Europa.
- Studentene bør kunne redegjøre for kristendommens rolle i overgangen til en mer stabilisert statlig struktur. Norge ble samlet i høymiddelalderen gjennom en kombinasjon av kristning og statsbygging. Kirken var viktig for kongen ideologisk (enhetsfunksjon), administrativt (skrift og ombud) og økonomisk (begge er godseiere som har interesse av høyt avgiftsnivå).
- Studentene må kunne beskrive framveksten av en separat og betydelig kirkelig maktfaktor (bl.a. stor landeier, innføring av tiende), og kirken som konkurrerende makt til kongedømmet, med egen administrasjon og rettsapparat. Studenten bør nevne etableringen av erkebispesetet i Nidaros i 1152, som var en del av en større europeisk reformbevegelse ledet av paven for å styrke kirkenes makt og uavhengighet fra verdslig innflytelse.
- Studenten kan også ventes å reflektere over at utvidelsen av kirkens makt og organisasjon muliggjorde innføringen et kristent verdensbilde i Norge.
- Et tema som er godt egnet for drøfting, er at kongemakt og kirke ofte både var i konflikt, men at de også samarbeidet (både konkurranse og gjensidig beskyttelse). Spesifikke eksempler på konflikter og kompromisser som kan nevnes i denne sammenhengen er for eksempel investiturstriden i Europa, som ble avsluttet med konkordatet i Worms i 1122, og konflikten mellom Kong Erik Magnusson og

erkebiskop Jon Raude i Trondheim (eksempel på konflikt), og Settargjerden i Tunsberg (1277), der kongen ga avkall på å dømme i saker som angikk kirken (eksempel på samarbeid – og høydepunktet for kirkens makt i Norge i Middelalderen). Dette peker mot et komplekst forhold mellom stat og kirke.

- Vi har lest Olav Tryggvasons saga og Håkon den godes saga i undervisningen. Dette kan brukes som primærkilder til kristningen av Norge. Hvis noen trekker det fram, er det et pluss. De er skrevet i høymiddelalder (Snorre), men omhandler imidlertid en tidligere periode enn høymiddelalder.
- Dersom studenten trekker inn annen, relevant faglitteratur enn pensum, bør det også belønnes.
- Gode studenter må vise kunnskap flere aspekter ved kristendommens rolle, og evne å diskutere dette som prosesser, og ikke bare som en oppramsing av begivenheter

Pensumdekning:

Sigurdsson, Jon Vidar og Anne Irene Risøy (2022): *Norsk historie 800-1536: Frå krigerske bønder til lydige undersåtter*, Oslo: Samlaget, del II.

Orning, Hans Jacob (2020): *En kort introduksjon til Norge i høymiddelalderen*, Oslo: Cappelen Damm Akademisk.